

Reisverslag
16 tot 21 Oktober 2010

Bezoek aan het wederopbouwproject van ZOA in het Noorden van
Sri Lanka (project LKA-71)

Harry Verwaaijen

Van militair naar burgerlijk gezag

Mijn korte, maar erg leerzame reis door het voormalige oorlogsgebied in het Noorden van Sri Lanka, in het bijzonder het projectgebied rondom de stad Vavunya, laat zich kenschetsen door het woord 'overgangssituatie'.

Je ziet de mensen de boerendorpjes in rap tempo weer bevolken en voorzichtig opbouwen, maar je ziet ook nog steeds een overmacht aan militairen, die eigenlijk maar moeilijk hun rol als machthebbers kunnen afstaan. Op veel plekken staan letterlijk om de 40 meter soldaten actief opgesteld om verkeersbewegingen te kunnen volgen en als het hun nodig lijkt ook mensen en voertuigen te controleren. Ook nu nog - een jaar na het slotoffensief - lopen alle militairen nog zwaar bewapend rond en zijn politiefunctionarissen nog veruit in de minderheid.

Voor de mensen zelf is het vooral een overgang van jarenlang ontheemd zijn en vluchten voor het telkens weer oploeiende geweld naar het weer oppakken van het oude beroep in de geboortedorpen. In de meeste gevallen gaat het dan om het weer bewerken van de eigen rijstvelden of die van je vader.

Voor de vele gezinnen waarvan de vader in de oorlog is omgekomen of gehandicapt is geraakt, is dat een hele grote uitdaging; zeker als de weduwe nog kleine kinderen heeft te verzorgen. Wat dat betreft kunnen heel veel gezinnen de hulp van buiten nog niet missen. ZOA zit in dit gebied echt op de goede plek, kan haar ervaring en middelen volop inzetten om mensen weer aan een zelfstandig bestaan te helpen.

Teruggekeerd boerengezin temidden van hun verwilderde akkers.

Ik ervoer mijn bezoek in het projectgebied bovenal als onwerkelijk. Het is erg vreemd om als toeschouwer aanwezig te zijn in een zo'n verwoeste, zo'n snel veranderende omgeving. Hoewel de soldaten en bewoners erg vriendelijk en hartelijk reageerden op mijn aanwezigheid, voel je je toch een misplaatste, op zijn minst onbruikbare bezoeker. Aan de andere kant weet je uit ervaring dat mensen hoop putten uit het bezoek van iemand die 'helemaal uit Europa komt' om de moeite te nemen om te komen kijken hoe het hén vergaat. Dat simpele feit geeft mensen – ook lokale collega's van ZOA – extra moed om de schouders eronder te zetten. De mensen die ik sprak kon ik voorzichtig meegeven, dat ik in Europa zal proberen meer mensen te vinden, die hen willen ondersteunen bij het weer laten bloeien van hun land. Misschien dat u na het lezen van dit verslag deze belofte een stukje wilt invullen.

Veel geweld, veel op te bouwen

Een ander, niet te ontwijken woord bij het beschrijven van het projectbezoek is 'verwoesting'. In het door mij bezochte dorpen, heb ik eigenlijk niet één onbeschadigd gebouw aangetroffen. Ook alle kerken, tempels en moskeeën zijn in meer of mindere mate verwoest. Een kleine fotoreportage:

Rol van ZOA

ZOA heeft in de afgelopen jaren een enorm belangrijke rol kunnen spelen in het leven van vele duizenden gezinnen. Velen van hen zijn ook meerdere keren door ZOA geholpen: in een ontheemdenkamp, in hun (tijdelijke) dorp of bijvoorbeeld na de Tsunami. Dat lijkt raar, maar als je als gezin in een gebied half zo groot als Nederland tot wel 12 of 14 keer door geweld moet verhuizen, kun je ZOA nog wel eens tegenkomen. In de loop der jaren is ZOA in Sri Lanka namelijk één van de grotere hulpverleners geworden in het Noorden en Oosten van Sri Lanka. Ons werk werd herkend en gewaardeerd door partijen als de VN, de EU, de nationale overheid in Sri Lanka en vele andere landen (o.a. Nederland en Australië). Zij en donateurs in Nederland hebben ons team in Sri Lanka keer op keer veel geld toevertrouwd om telkens weer de oorlogsslachtoffers bij te staan in het draaglijker maken van de opgedrongen situatie van ontheemding. Het lijkt er nu op, dat ZOA voor de laatste keer in actie komt; als God het wil komt het land tot rust en vinden de Tamils en Singalezen een vreedzame weg om samen dit deel van het land op te bouwen.

ZOA is een zeer actieve en erg betrokken partij in deze fase van wederopbouw in Sri Lanka.

Project

Gedurende vier dagen was ik in het projectgebied met een potentiële donator voor de wederopbouw van dit stuk voormalig oorlogsgebied in het Noorden van Sri Lanka. Het is het gebied, dat eerder aan u(w organisatie) is voorgelegd om mee te helpen opbouwen middels een gift.

Net nog voor het begin van het regenseizoen (november) is ZOA gestart om de eerste mensen te helpen. Ik kwam in gebieden, waar ook ZOA-medewerkers als 19 jaar niet meer hadden kunnen komen in verband met de burgeroorlog tussen Tamil-Tigers (LTTE) en de Sri Lankaanse leger. Het leger was ook zichtbaar nerveus met het doorlaten van bezoekers in het gebied wat altijd alleen voor één toegankelijk was. Mooi was het te zien, dat meereizende collega's de reis direct aangrepen om contacten te leggen met schoolhoofden, leraren en regionale overheden. In andere gebieden, waar ZOA al een paar maanden eerder kon beginnen, heb ik kunnen zien dat vooral het uitdelen van materiaal om tijdelijke onderkomens te bouwen erg hard nodig is voor de tergerkende gezinnen. Ik heb gezien, dat mensen met zakken cement zelf stenen aan het produceren zijn en ook bezig waren waterputten (irigatie- en drinkwater) en huizen te herstellen. Grappig is het dan om te zien, dat de huistelefoon al functioneert, terwijl het huis nog gebouwd moet worden...

Belangrijk te melden is, dat het geografische projectgebied in belangrijke mate zal verschuiven¹. Tën tijden van het aanvragen van financiële steun bij de EU werd het ons nog niet gegund om mensen te helpen bij de wederopbouw van het feitelijke oorlogsgebied. ZOA in Sri Lanka werd door de overheid alleen toegestaan om te assisteren bij de hervestiging van gezinnen in toegewezen 'kolonisatiegebieden' buiten de voormalige strijdgebieden. Recent is het ons toegestaan om ook in de verwoeste dorpen zelf gezinnen te gaan helpen. Omdat deze mensen er veel slechter voorstaan, hebben mijn collega;s besloten een aangepast wederopbouwproject aan de EU te sturen. Wat blijft staan is dat ZOA de zwaarst getroffen slachtoffers van de oorlog probeert te helpen een toekomst op te bouwen. Wat dat betreft is de wijziging er één ten goede; immers, we zijn in staat om nóg kwetsbaardere mensen te helpen dan we gepland hadden. Eind 2010 zal een aangepast voorstel gereed zijn voor de resterende looptijd van het project (tot 2012). Ondertussen blijft ZOA vanuit het veldkantoor in Vavunya terugkerende gezinnen voorzien van eerste levensbehoefte als onderdak en kookgerei of handgereedschappen.

¹ Aanvankelijk lag het accent op een gebied ten Zuiden van de stad Vavunya, dat zal verschuiven naar gebieden ten Westen en ten Noordoosten van deze stad.

Persoonlijk

Dagenlang tussen puinhopen lopen en zo nu en dan oppassen niet in een mijnenveld te belanden laat niemand onberoerd. Ook mij niet. Ik heb veel verhalen gehoord hoort verhalen van mensen die het (net) wel overleefd hebben of (net) niet overleefd hebben. Mensen die om hun kinderen te voeden bombardementen trotseren en gewond raken, toch overleven, maar anderen zien sterven op weg naar het veldhospitaal.

Dan ineens zit je weer in de auto op weg naar het volgende dorp met hoogstwaarschijnlijk een zelfde type verhalen vol leed. Je bent eigenlijk nog volop bezig met het verwerken van het vorige verhaal...

Je vraagt je af waarom jouw kinderen dit allemaal bespaart blijft; tegelijk voel ik dat ik God mag vertrouwen, dat het geen zin heeft over deze vragen al te lang na te denken. Beter kan ik de mijn tijd en mogelijkheden gebruiken om de verhalen en beelden door te geven. Ik voel een sterke drang om mensen te overtuigen dat investeren in het leven van de vele Tamil-gezinnen én hard nodig is én ook erg effectief is met dít ZOA-team! Met collega's zoals Calees en Maadu maken het verschil voor echt duizenden mensen die onder de oorlog geleden hebben en letterlijk deze dagen naar de puinhopen van hun dorpen terugkeren. Wat dat betreft ben ik onder de indruk van de fijnmazige, flexibele en nood- en mensgerichte hulpverlening van hen.

Tot slot

Persoonlijk ben ik redelijk optimistisch over de toekomst van het land; de overheid en zelfs de militairen dragen zichtbaar bij aan het herstel van de dorpen en de infrastructuur. De oorlog is amper een jaar achter de rug en op veel plekken worden al wegen hersteld, irrigatiedammen versterkt en scholen en ziekenhuizen gerenoveerd. Op weg naar het verdere Noorden troffen we onderweg verschillende handelaren uit het Singaleze Zuiden van Sri Lanka, die al contracten aan het afsluiten waren met tussenhandelaren in het voormalige oorlogsgebied. Dát is meteen een groot voordeel van dit conflictgebied: er is directe aansluiting met een redelijk goed ontwikkeld economisch gebied: Zuid-Sri Lanka is eigenlijk een goed ontwikkelde en gediversifieerde economie (handel, toerisme, landbouw en industrie), dat goede vbanden heeft met grote buur India. Via die route is er veel vraag naar landbouwproducten die de boeren in het Noorden goed zouden kunnen leveren. Dat biedt perspectief. Ik schat in, dat aan het einde van het wederopbouwproject de meeste gezinnen een vorm van aansluiting zullen hebben gevonden met deze grotere markt en dat nog slechts een kleine minderheid van de nu nog erg kwetsbare boeren van hulp van familie of burens afhankelijk zullen zijn.

Contact

Apeldoorn, Nederland

Harry Verwaaijen
Manager Bedrijven

T + 31 6 17402605
E h.verwaaijen@zoa.nl